

9. *Pinus uliginosa* Neumann — Sosna błotna

Sosna błotna rośnie na podgórskich torfowiskach środkowej Europy: w Austrii, Czechosłowacji, Niemczech i w Polsce. Natomiast za zachodzie Europy: w górach Hiszpanii, w Pirenejach i w południowo-zachodnich Alpach występuje bardzo podobna do niej *P. uncinata* Miller et Mirbel (Jalas, Suominen, 1973, Atlas Florae Europaeae, 2). W swym pionowym rozmieszczeniu w Czechosłowacji na Rudawach *P. uliginosa* dochodzi do wysokości 1000 — 1030 m n.p.m. (Holubičkova, 1969, Sb.Pr. severočes. pobočky Čes.-slov. Bot. Společ.).

W polskich pracach botanicznych sosna błotna była ujmowana bądź w randze gatunku (Szafer, Kulczyński, Pawłowski, 1953, Rośliny Polskie), bądź odmiany — *P. montana* subsp. *uncinata* (Ram.) Vierh. var. *uliginosa* Neum. (Pawłowski, 1956, Flora Tatr, 1).

Pozycja systematyczna *P. uliginosa* jest dotychczas różnie interpretowana. Takson ten często włączany jest do *P. uncinata* (s. 1.), jak na przykład przez H. Gaussena, V. H. Heywooda, A. O. Chatera (1964, w Flora Europaea, 1). Co do identityczności tych dwóch sosen istnieją do dziś często sprzeczne ze sobą opinie. Na przykład B. Holubičkova (1963, Preslia, 37,3) stwierdza, iż sosna błotna występująca na torfowiskach w Czechosłowacji posiada charakter mieszańca *P. mugo* (s. str.) × *P. uncinata*. Inny punkt widzenia reprezentują J. Staszkievicz i M. Tyszkiewicz (1968, Fragm. Flór. et Geobot. 15, 2; 1969, Bull. Acad. Pol. Cl. 2, 17,9; 1972, Fragm. Flor. et Geobot. 18,2). Na podstawie badań biometrycznych wykazali oni, że takson podawany pod nazwą *P. uliginosa* zarówno z terenu Czechosłowacji, jak i z Polski jest mieszańcem *P. mugo* × *P. silvestris* i właściwa nazwa dla niego powinna być *P. ×rotundata* Link. Zagadnieniem tym zajmował się również J. Szweykowski (1969, Bull. Soc. Amis Sc. Poznań Ser. D. 10). Tak więc powyższy problem pozostaje nadal otwarty.

W Polsce sośnie błotnej przypisuje się zaledwie 6 stanowisk na torfowiskach Sudetów, Borów Dolnośląskich i Kotliny Nowotarskiej. Na najwyższym położonym stanowisku — torfowisko w Zieleńcu w Górach Bystrzyckich ok. 900 m n.p.m., dominują formy o pokroju kosodrzewiny, natomiast brak ich zupełnie na niższych położonych stanowiskach — Wielkie Torfowisko Batorowskie ok. 740 m i Węgliniec ok. 190 m (Staszkievicz, Tyszkiewicz, 1972, l.c.). Ostatnio A. Boratyński znalazł *P. uliginosa* na Błędnych Skalach w Sudetach. Niejasne jest natomiast występowanie tego gatunku w rezerwacie Skamieniale Miasto koło Ciężkowic, a także w okolicach Leska (Schramm, 1973, Fragm. Flor. et Geobot. 19,1; Staszkievicz, in observ.).

P. uliginosa grows on submontane peats of Central Europe, in Austria, Czechoslovakia, Germany and in Poland. In western Europe, in the mountains of Spain, Pyrenees and in the southwestern Alps, there occurs the very similar species *P. uncinata* Miller et Mirbel (Jalas, Suominen, 1973, Atlas Florae Europaeae, 2). In its vertical distribution in Czechoslovakia in the Rudawy Mts. *P. uliginosa* attains an elevation of 1000 to 1030 m (Holubičkova, 1969, Sb. Pr. severočes. pobočky Čes.-slov. Bot. Společ.).

In Polish botanical works, *P. uliginosa* was considered either as a species (Szafer, Kulczyński, Pawłowski, 1953, Rośliny Polskie) or as a variety of *P. montana* subsp. *uncinata* (Ram.) Vierh. var. *uliginosa* Neum. (Pawłowski, 1956, Flora Tatr, 1).

The systematic position of *P. uliginosa* has been treated variously. This taxon is frequently included with *P. uncinata* (s. l.) as for example by H. Gaussen, V. H. Heywoods, A. O. Chater (1964, in Flora Europaea, 1). As to the identity of these two pines there exist until today contradictory views. For example B. Holubičková (1963, Preslia, 37, 3) believes that the pine growing in the peats of Czechoslovakia appears to be hybrid between *P. mugo* (s. str.) and *P. uncinata*. Another view is represented by J. Staszkievicz and M. Tyszkiewicz (1968, Fragm. Flor. et Geobot. 15,2; 1969, Bull. Acad. Pol. Sci. Cl. 2,17,9; 1972, Fragm. Flor. et Geobot. 18,2). On the basis of biometrical investigations they have shown that the taxon reported under the name *P. uliginosa* both from the Czechoslovakia and from Poland is a hybrid between *P. mugo* and *P. silvestris*, and that the proper name for it should be *P. rotundata* Link. This problem has been studied also by J. Szweykowski (1969, Bull. Soc. Amis. Sc. Poznań Ser. D. 10). Thus the question remains open.

In Poland this pine has been found on only six stands in the peats of Sudety Mts., pine woods of Lower Silesia and the Nowy Targ region. On the most elevated stand, peat bog in Zieleniec in the Bystrzyckie Mts. at about 900 m there dominate forms akin to *P. mugo*, while such forms are completely absent in the stands at lower elevations in Wielkie Torfowisko Batorowskie at about 740 m and in Wegliniec at about 190 m (Staszkievicz, Tyszkiewicz 1972, l.c.). Recently A. Boratyński has found *P. uliginosa* on the Błędne Skały in Sudety Mts. On the other hand the occurrence of this species in the Skamieniałe Miasto reserve near Ciężkowice and in the vicinity of Lesko is uncertain (Schramm, 1973, Fragm. Flor. et Geobot. 19,1; Staszkievicz, in observ.).

Растет на предгорных торфяниках Средней Европы: в Австрии, Чехословакии, Германии, Польше. На западе Европы, в горах Испании, на Пиренеях и в юго-западных Альпах, ее замещает очень близкий вид *P. uncinata* Miller et Mirbel (Jalas, Suominen, 1973, Atlas Florae Europaeae, 2). В Чехословакии, на Рудовах, сосна болотная поднимается до высоты 1000 - 1030 м над ур. м. (Holubičková, 1969, Sb. Pr. severočes. pobočky Čes.-slov. Bot. Společ.).

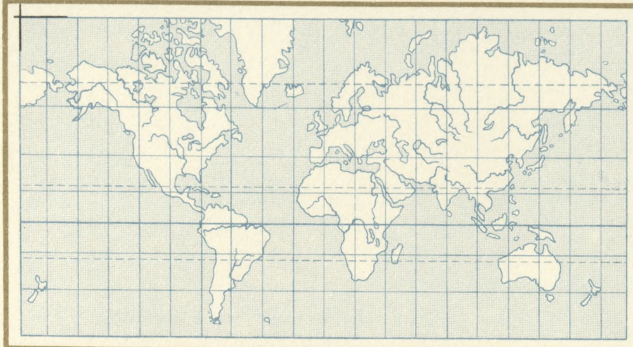
В польских ботанических работах сосна болотная трактуется то как вид (Szafer, Kulczyński, Pawłowski, 1953, Rośliny Polskie), то как разновидность — *P. montana* subsp. *uncinata* (Ram.) Vierh. var. *uliginosa* Neum. (Pawłowski, 1956, Flora Tatr, 1).

Систематическое положение *P. uliginosa* интерпретируется до сих пор по-разному. Таксон этот часто включается в *P. uncinata* (s. l.) (Gaussen, Heywood, Chater, 1964, in Flora Europaea, 1). В отношении идентичности этих двух видов существуют противоречащие друг другу взгляды. Некоторые (Holubičková, 1963, Preslia, 37,3) утверждают, что сосна болотная, растущая на торфяниках в Чехословакии, имеет признаки гибрида *P. mugo* (s. str.) × *P. uncinata*. Имеется и другая точка зрения (Staszkievicz, Tyszkiewicz, 1968, Fragm. Flor. et Geobot., 15,2; 1969, Bull. Acad. Pol. Sci., Cl. 2, 17,9; 1972, Fragm. Flor. et Geobot., 18,2). Эти авторы, основываясь на биометрических исследованиях, утверждают, что таксон, известный под названием *P. uliginosa* как на территории Чехословакии, так и в Польше является гибридом *P. mugo* × *P. silvestris* и что правильно будет называть его *P. × rotundata* Link. Этим вопросом занимались и другие ботаники (Szweykowski, 1969, Bull. Soc. Amis Sc. Poznań Ser. D, 10). Таким образом, проблема остается открытой.

В Польше сосне болотной приписывают пять местонахождений на торфяниках Судетов, Нижнесилезских Боров и Новотарской Котлины. На самом высоком местонахождении — торфяник в Зеленьце в Бытшицких горах, около 900 м над ур. м. — доминируют формы хабитуса горной сосны, в то время как они совершенно отсутствуют на более низких — Большой Баторовский торфяник, около 740 м, и Венглинец, около 190 м (Staszkievicz, Tyszkiewicz, 1972, l.c.). В последнее время А. Боратыньски нашел *P. uliginosa* в Судетах на Блендных Скалах. Не ясна, однако, встречаемость этого вида в заповеднике Скаменялэ Място около Цензковиц, а также в окрестностях Леска (Schramm, 1973, Fragm. Flor. et Geobot. 19,1; Staszkievicz, in observ.).

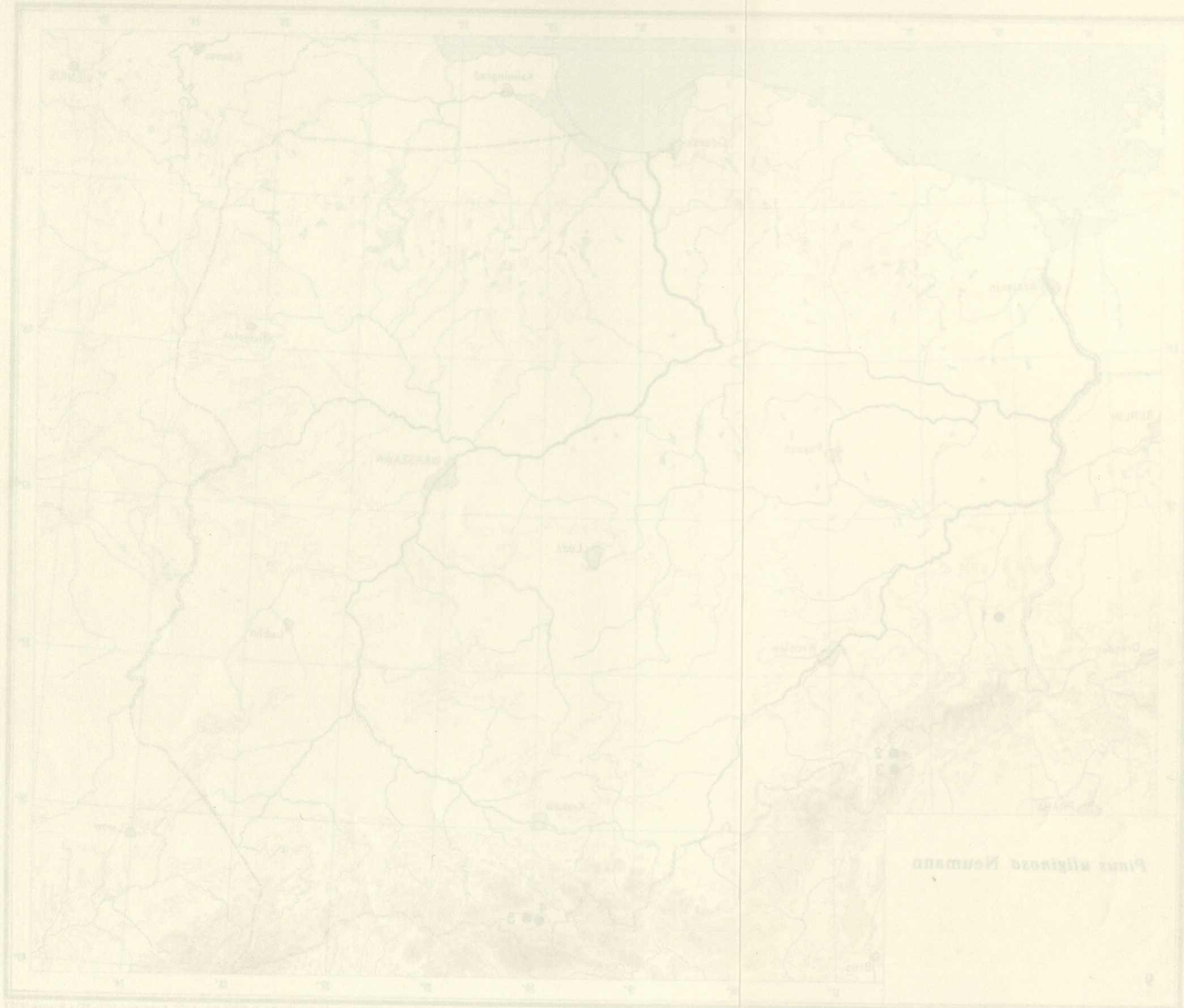
STANOWISKA - LOCALITIES - МЕСТОНАХОЖДЕНИЯ

1. Węgliniec, Bory Dolnośląskie, 190 m (Plotrowska, 1958, Chrońmy Przyr. Ojcz. 14,3).
2. Torfowisko Batorowskie, Góry Stołowe, 740 m (Browicz, Zieliński, 1972); Błędne Skąły, 850 m (Boratyński, 1977).
3. Zieleniec, Góry Bystrzyckie, 900 m (Staszkievicz, Tyszkiewicz, 1972, Fragm. Flor. et Geobot. 18,2).
4. Ludźmierz, Nowy Targ, 650 m (Szweykowski, 1969, Bull. Soc. Amis Sc. Poznań, Ser. D. 10).
5. Bór na Czerwonym, Nowy Targ (Szweykowski, 1969, l.c.).

Pinus uliginosa Neumann

9

Pinus nigra Neumann

Wydawnictwo Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, 1974. 120 stron, 1:100 000. Skala 1:100 000. Karty 1:100 000. Karty 1:100 000. Karty 1:100 000. Karty 1:100 000.

Wydawnictwo Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, 1974. 120 stron, 1:100 000. Skala 1:100 000. Karty 1:100 000. Karty 1:100 000. Karty 1:100 000.

Wydawnictwo Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, 1974. 120 stron, 1:100 000. Skala 1:100 000. Karty 1:100 000. Karty 1:100 000. Karty 1:100 000.